

TW – Aar 2142, hugget 1975

I sin tale ved afsløringen af stenen på 100 års dagen for Thøger Larsens fødsel, den 5. april 1975, sagde Torvald Westergaard:

Den sten, som står her, skal ikke illustrere Thøger Larsens digte. Men stenen kan måske for dem, der i fremtiden ser på den, give lyst til at opleve livet stærkere.

Der er en skribent, der har skrevet: "Thøger Larsen elskede livet. Han tog imod øjeblikket som en kostelig gave, og midt i glæden følte han en forgængelighedens isnende pust i sit hjerte. Det er på den dualisme, han har skrevet sine største digte".

Stenen i sig selv ville vist have glædet Thøger Larsen, og den lette måde, hvorpå den er behandlet efter sin egen tusindårige behandling, kan måske være et åndepust fra ham selv. Og måske – ingen ved det – stå her i år 2142 under den store solformørkelse, han nøjagtigt daterede, og hvorom han skrev:

"Nu ligger Danmark i vår igen, strækker sig under sin himmels nåde. Ser imod solen med fjordene våde, grædende kåde. Åh, her er mørkt under græsset, min ven. Ja, men du lever, det synger i bøge, kære, du seer, hvor dejligt hun ler, naturen, gudinden, den store skøge".

Jeg er ikke selv født her på egnen, men kom hertil for mange år siden. Det var en mægtig oplevelse at se det varierede og storslåede landskab her og lære egnens særprægede, meget forskelligartede mennesker at kende. Min far fortalte mig tit, da jeg var dreng, når vi gik aftenture i et andet landskab – en anden egn – om den storslåede himmel over os med alle stjerner.

Men da jeg kom til Lemvig og lærte Thøger Larsens tanker og digtning at kende, var det disse stjerner, som han også talte om, det mægtige rum, og alt hvad der foregår i det, som han så og skrev om her på jordens top.

Når man studerer Thøger Larsen, sådan som man husker ham, da han levede, og som han på anden måde tegner sig for ens blik, var det hans vidunderlige øjne. De så på én gang uhyre langt ud i rummet og samtidig ind i ham selv. Hans øjne har nok været hans vigtigste sanseapparat til et erobre verden.

Når man ser stenen her og kender Thøger Larsens digtning, vil man måske kunne ane en solhvid pige, "der salter i dens blå sit legems grøde, og gys af søen om den vide jord går gennem den, der fødtes for at føde". Men måske man også aner Jens Højby i stenen.

Det er det universelle ved Thøger Larsen, jeg har villet sige lidt om med denne sten. Det er vel, når alt kommer til alt, ikke så meget Lemvig og menneskene her, Thøger Larsen har villet skildre. Men ud fra det, han så og oplevede her, så han noget af det, han og vi andre er sat ind i – et evigt drama her og nu. Mennesker, natur, kloder, stjerner, liv og død gjorde han levende og frem for alt virkeligt på sit vidunderlige sprog. Han udløste derigennem livets egen sang. Derfor siger vi ham i dag på hans hundredeårige fødselsdag tak.

(Lemvig Folkeblad 6.4.1975)

I Torvald Westergaards papirer findes en kladde til en tale, som han ikke holdt; den spejler de problemer, som en kunstner kan komme ud for:

Det er i Aar den 5.4.1975 Hundrede Aar siden Thøger Larsen blev født. Jeg har boet i Lemvig i over 50 Aar og har sat mig meget ind i Thøger Larsens Liv og Digtning. Har set ham, hørt ham tale og har efter hans Død mange Gange haft Besøg af hans Hustru Fru Thyra Larsen. Jeg har lavet en Granitbuste af ham – har ogsaa haft meget med Rektor Chr. W. Brodersen at gøre og kender hans store Arbejder med Forskning i Thøger Larsens Liv og Digtning. Ligesom jeg kender og stadig brevveksler med andre Forskere i Thøger Larsen.

Jeg har i Aarets Løb lavet en Sten, som jeg mener giver Udtryk for alt det jeg har modtaget gennem dette Kendskab og tilegnet Thøger Larsen denne Sten. Jeg har haft Kulturudvalget fra Lemvig Byraad heroppe for at se paa Stenen, for om Byen maaske for en mindre Beløb vilde købe den og forære den til en Plads i Museets Have. De stillede sig ogsaa velvillig til Sagen. Men nu kommer Problemet – de forlanger at naar de køber, som de er vandt til med alt hvad de køber, at det er dem der bestemmer hvor Stenen skal staa. De tænker som de fleste i Varer og Penge – at Leverandøren maa makke ret. Naar man har arbejdet med kunstneriske Problemer hele sit Liv, ved man, at den Ting man laver har sin Værdi i, at det kommer til at fungere i et Rum, hvor det som Skulptur kan meddele sig selv – aabne op for Beskueren. Derfor kan man ikke efterkomme Flertallets Vilje til at bestemme – man maa følge ens egen Samvittighed som paa det Punkt er blevet skærpet gennem det Arbejde, der hører sammen med ens eget Liv.

Det er ikke første Gang, at der ikke er blevet noget ud af et Arrangement med Byen. Tidligere har der været Forhandling et Par Gange om en Skulptur foran Raadhuset, men som ikke blev til noget. Nu har saa Lemvig Byraad købt en stor Afstøbning af Billedhuggeren Kai Nielsen til Opstilling foran Raadhuset – den kunne købes billigt. Naar man i sin tidligste Ungdom har elsket Kai Niensens Figurer [og læst] om hvordan han – meget stærkt – pointerede det som man selv af Erfaring kender, at som han skrev, man skal kende den Plads hvor ens Ting skal staa, det er livsnødvendig for Skulpturer. Det forekommer mig at dette er et Spørgsmål som maa have Interesse for mere end en lille By, at den lille Bys Styre maaske har et Ansvar udover sin egen Interessesfære, naar det gælder Ting, som kan staa i Generationer og maaske ogsaa kan have Interesse for hvorledes i det hele taget vort Land skal se ud.

Lemvig Kommune købte Torvald Westergaards værk, Aar 2142, og skulpturen fandt sin plads og sit rum i Lemvig Museums have. I 1994 blev den en del af Skulpturstien – et anlæg, som Lemvig Kommune støttede helhjertet både økonomisk og med praktisk arbejde. Da museets medarbejdere skulle træffe beslutning om, hvor de enkelte skulpturer skulle stå, tænkte vi på Torvald Westergaards ord om at finde et rum, hvor skulpturen kan åbne sig for beskueren.